

Numerul 46.

Oradea-mare 13 26 novembre 1905.

Anul XLI.

.Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$ de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei.

Vasile Alecsandri.*)

Dacă brațul vânjos al luptătorului fizic sdrobește pe câmpul de bătaie peptul sălbatic al dușmanului și smulge gloria din mâinile lui: de sine se înțelege, că urzitoarea acestei glorie e tactica, produsul intelectual al comandanților. Dacă spiritele popoarelor se încălzesc, se agită și izbucnesc în fapte, se luptă ca luptători fizici: cauza sunt ideile cele mari, liberale și vitale ale intelectelor.

Luptătorii sunt deci: fizici și intelectuali. Cel dintâi se luptă cu brațul, cel de al doilea cu intelectul și de-oare-ce cauza decide efectul de bună seamă, luptătorul intelectual poartă compasul luptătorului fizic. Condeiu și cuvântul luptătorilor intelectuali au trezit tot-de-auna spiritele și trezirea lor a realizat ideile. Aceștia sunt deci cei mai iluștri feți ai neamurilor și Provedința s'a îngrijit, ca acești feți să se nască tot-de-auna, când neamurile sunt pe marginea prăpăștiilor.

Dzeul strămoșilor noștri, cari tot-de-auna au știut să se roage Lui cu evlavie curată — căci răsfoiți istoria noastră națională și veți găsi pe fie-care pagină a ei, că Românul a fost religios — s'a îngrijit, ca coborătorii religionarilor creștini de pe vremuri să existe, și existența lor să ocupe loc de cinste în istoria lumii și în cartea vieții.

Pe atunci, pe când Fanarul își trimisese în țerile românești toate lipitorile sale, cari sugeau nu numai sângele fizic al Românilor, ci și dulcele suc al limbei lor; pe atunci, pe când domniau peste coloniile Cesarului Traian cele mai rabiate unele ale Perfidiei, când țaranul își făcea cruce de groază văzând în depărtare figura drăcească a boerului grecoteiu, când jaful și omorul erau obiceiul zilei, când siguranța

averei și a persoanei depindea dela dispoziția tot-de-auna barbară a întunecatelor figuri, zămislite în mahalele Fanarului, când neamul românesc eră pe povârnișul fatalului haos al perirei: atunci se arată plină de strălucire mâna miloasă a Provedinței și slobozi în mijlocul cercatului popor apostoli, cari să-l mântue dela perire și să-l scoată din împărăția infernului, în care îl băgase diavoli din Fanar.

Ca un product al minunii văzurăm urcându-se pe scaunul mitropolitan al Moldovii pe Iacov I, care scrisese o carte de blăstăm pentru „cei ce ar pune lifte străine pe scaunul de episcop;” tot în Moldova apărură și Iacov Stamatii, care stăruia, ca în locul limbei grecești să se introducă în școli limba latină, pentru a ne putea cunoaște și însuși limba noastră.

Tot pe atunci Văcărescu lăsa urmașilor sei moștenire „creșterea limbei românești și a patriei iubire”. În Muntenia Gheorghe Lazar și Eliade Rădulescu puneau bază școlii naționale, iar în Moldova G. Asaki munciă ca un titan pentru redeșteptarea limbei și culturii românești. În Ardeal Șincai, Maior și Micul puneau bază tare limbei și istoriei românești.

În aceste vremuri de renaștere națională, începută în cele mai viforoase vremi ale istoriei noastre, pornită din sbuciumul robilor bătuți, jefuiți și omorâți, se naște în Băcău un băiețuș, mântuitorul limbei, al tradițiilor și al libertății românești: *Vasile Alecsandri*. Se naște „bardul dela Mircești”, cântărețul născut din lacrimile și bucuriile neamului românesc. Apare pana aurită a marelui intelect, pulsul dorințelor și voințelor naționale.

Vasile Alecsandri s'a născut în Băcău în a. 1821. De origine e din Venetia, unde și astăzi există castelul „Alecsandri”. E scornitură și numai închipuire afirmațiunea, că el și-ar trage originea dela vre-un strămoș evreu. Moșul seu se așezase în Bărlad. În Tg. Ocna tatăl seu, în calitate de cămăraș, se însură

*) Conferință ținută în Casina Română din Cluj în 14/27 octombrie a. c. în memoria nemuritorului nostru bard,

cu dsoara Cozom. Din negoțul ce-l făcea cu sare se îmbogăți și cumpără moșia dela Mircești, pe care se și stabili. Aici se ridică din funcțiune în funcțiune, până ajunse la una din cele mai înalte funcțiuni publice de pe atunci, la vornicie. În 1821 isbuni eteria. Tatăl e silit să ia drumul gribegiei pentru a-și scăpa viața. Ajungând în Băcău, soția sa dădu naștere viitorului bard. Poate faptul acesta a contribuit la inclinarea, ba putem zice chiar slăbiciunea, ce o avea Alecsandri pentru călătorii. El vecinic eră pe drumuri, aci în Italia, aci în Franca, în Spania, ba imboldul lui de a pribegii îl mână până pe deșerturile Africeii... Dar dorul de patrie, iubirea lui față de țara care i-a dat naștere, îl atrăgea cu o putere supranaturală ori de câte-ori eră departe de ea.

Anii primi ai celei mai fragezi copilării și i-a petrecut cu cel mai iubit prietin al seu de pe atunci, cu țigănușul Vasile Parajan. Amândoi se jucau toată ziua, se întreceau în zvârlitul cu petri peste turnul bisericeii St.-Ilie, goniau cu petri pe țidanii cu cârlionții până în barbă și nu arare-ori amuțau câinii după ei. Ura lui față de țidani, acești cruzi despoeitori ai țaranului nostru, deja de pe atunci și-a luat începutul.

La vârsta de șase ani el fu încredințat pentru a fi educat, călugărului Ghermanos, care între alți elevi avea și pe M. Cogălniceanu. Se înțelege, că buchile lui Ghermanos nu-l prea interesau pe sburdalnicul copil și eră iumea lui, când ajungea iară lângă devotatul seu țigănuș, cu care putea să sloboază smeul în văzduh...

Nu mult după aceea fu dat în pensionul francez Cumin, de aici fu trimis dimpreună cu Alecsandru Cuza la Paris, unde în doi ani de zile își luă bacalaureatul. Se înțelege, că nici la acest examen nu posedă el vre-o oare-care dosă de cunoștințe din recile matematici sau declinațiuni și conjugațiuni de prin gramaticile lătimești și grecești, ci a scăpat, cum scapă și în ziua de astăzi mulți la astfel de examene, cu norocul. Intrebat fiind adecă prin ce se pune capăt războiului religionar de 30 de ani, el a început să viseze, căci nu știea, dar în visul acesta i-au trecut pe dinnainte ca o fantomă cuvintele, pe cari le tot repetă el în pensionul francez. Deschise gura și zise fără să vrea și să știe: „la paix de Vestphalie“. Astfel iară pacea de Vestphalia i-a câștigat examenul.

La îndemnul părinților sei el studiă vre-o 5 ani chimia, dar o explozie de gazuri îl făcu să părăsească acest studiu pentru tot-de-auna și se apucă de medicină; inse cadavrele cari aburliau aburi de sânge, îl depărtară pentru tot-de-auna și dela această carieră. Se înscrise la drept, dar rigiditatea acestui studiu îl reci și pe el și-l părăsi. În urmă, mai mult ca să satisfacă dorința părinților, se înscrișese la tehnică, dar înzădar. Pornirea lui visătoare, puternica lui fantazie îl făcură nestatornic și în această carieră și-o părăsi și se apucă cu toată patima față de frumos, de studiarea scriitorilor vechi și noi.

Ceti mai ales scrierile lui J. J. Rousseau, poeziile lui Lamartine și romanele lui Chateaubriand și însuflețit de aceste scrieri, imaginația-i plină de foc juvenilă produse cele dintâi produse poetice ale sale, scrise în limba franceză: „Oda lui Lamartine, Cazacul, Zimarilla“. Aceste poezii, naive în fond și destul de rotunzite în formă, atraseră tot mai mult atenția celor

din jurul seu și dragostea lor față de tinerul de 18 ani creștea evident.

Prin anul 1839 el făcu dimpreună cu Negri și Rolla o călătorie prin Italia. Bătrâna Romă cu columna lui Traian, cu urmele de ruini neperitoare, cari povestiau strălucirea de odinioară a celui mai puternic popor, locuitorii ei, frați buni ai neamului seu; Veneția plină de romanticism, clădită pe undele vrăjite ale mării, cuib falnic al mândrilor dogi de pe vremuri, abător îngrozitor al celor ce-și negau credința, zidirile ei cu aspect mistic; apoi Neapoli, capitala Toscaniei, mândrul oraș al marilor noștri strămoși, muzeul Italiei și al lumii, toate acestea erau tot atâtea scânteii divine cari aprindeau puternica imaginație a viitorului poet, care avea să smălțuească cu versuri neperitoare amintirile sale.

Tot în anul amintit se întoarse el în dulcea sa patrie în Moldova. Aici în sbuciumul năpraznicelor lupte de partid, în spasmlu tirăniilor comantate de fătu lăcomiei turcești și al protecționismului rusesc, a-pare strălucitor mândrul tiner, statornicul și infocatul patriot, întruparea dorințelor neamului, dimpreună cu pleiada de feți frumoși, venind toți din Apusul luminat, cu fece luminoase, pentru a lumina și a depărtă grosul întunec în care zăcea neamul lor.

Până nu ajunse a se cunoaște unul pe altul temeinic, înainte de a se fixă ținta, acești tineri nu arare ori se certau unul cu altul pe tema cunoștințelor lor, însușite parte în Franca, parte în Germania. În urmă bonjuriștii, îndemnați de boldul sacru al iubirii de neam, se împăcară cu Duelgii și mână în mână pășiră pe spinoasa cale a redeșteptării. Zic cale spinoasă, căci acești tineri aveau contra lor guvernul, compus din protejații Turciei și Rusiei; aveau în contră pe Vodă, unealtă oarbă în mâna dușmanilor. Aveau potrivnici pe toți boerii și căpătuiții din țară, le erau contrare chiar rudeniile și familiile lor, cari nu pricepeau tainele sfinte ale umanității, egalității și libertății.

Costache Negri inse le veni în ajutor însuflețitor tineri cu trup și suflet. Le puse la dispoziție moșia sa Mânjina de lângă Galați și odrazlele tinere ale Moldovei și Munteniei, între cari Alecsandri, I. Ghica, Cogălniceanu, Alecs Russo, Negruzzi, Rosetti, Epureanu, Rolla și alții în frunte cu C. Negri au jurat acolo, că fie-care în parte va luptă pentru răspândirea și învingerea ideilor liberale, salutare pentru desrobirea Românilor de sub jugul streinismului, pentru trezirea conștiinței naționale și gloria neamului și pentru scăparea limbei din surghimul grecesc.

Alecsandri încă e unul din cei mai neobosiți muncitori, care ziua și noaptea luptă cu peana sa fermecată pentru ideile liberale. El se contopește cu marea operă, ce avea să o îndeplinească, pășește neclintit pe calea redeșteptării naționale în politică, literatură și limbă; luptă pentru independența țării sale, luptă pentru întemeierea literaturii naționale, luptă pentru formarea și consolidarea limbei românești, pe care o află în popor, o ascultă, o învață și o propagă în scrieri autografe și culese din popor.

La anul 1840 publică cea dintâi lucrare a sa în limba română: „Buchetiera din Florența“ în „Dacia literară“. Aceasta nuvelă scrisă într'o limbă frumoasă, curgătoare, lipsită de streinisme, a făcut o impresiune bună cetitorilor. Vioiciunea și plasticitatea descripțiilor dădeau dovadă de o putere mare de scriitor...

Înainte de anul 1842, în care poetul și-a pierdut pe mama sa iubită, el s'a hotărât să desgroape cel mai scump tezaur al neamului său: producțiunile lui: doinele, baladele și horele sale, în cari vedea ascuns întreg sufletul neamului său: simțemintele, cugetările și voința lui. În ele vedea el întreagă slava trecutului, cetia durerea oropsitului popor român, care resună par'că un dangăt trist de clopot, simția bucuriile din zile mari ale lui, vedea cum tremură codrul și cum se leagănă frunza la cântecul duios al doinii, închegarea lacrimilor Românilor după gloria de demult. Auzia glasul blând al mioriței care behăia ziua și noaptea la capul ciobanului învidiat, și tresăria, când bunul cioban, întrebă cu blândețe pe miorița de ce behăe:

Miorița lae,
Lae bucalae,
De trei zile 'ncoace
Gura nu-ți mai tace...

Și inima îi plângea de duiosie, când auzia vorbele ultime ale ciobanului:

„Iar la cea măicuță
Să nu-i spui drăguță,
Că la nunta mea
A căzut o stea,
C'am avut nuntași
Brazi și paltinași,
Preoți munții mari,
Pasări lăutari,
Păsărele mii
Și stele făclii.

Doinele sunt cea mai originală manifestare poetică a sufletului țaranului nostru. Ele sunt lacrimile și accentele de bucurie ale lui, sunt izbucnirile dure-roase și vesele ale îndrăgostiților, sunt oftatul înăbușit și timbrat după gloria străbună pierdută...

Doină, doină, cântec dulce,
Când te-aud nu m'aș mai duce;
Doină, doină, vers cu foc,
Când te-aud, eu stau pe loc;
Frunza 'n codru când învie,
Doină cânt de voinicie

— — — — —
Cade frunza jos în vale,
Eu cânt doina cea de jale,
Doină zic, doină suspin,
Tot cu doină me mai țin;
Doină cânt, doină șoptesc,
Tot cu doină viețuesc“.

Extasiat de aceste mărgăritare ale sufletului poporului nostru, nemuritorul bard a adunat o colecție impunătoare de poezii populare, pe cari le-a împărțit în balade, hore și doine și le-a edat într'un volum în 1865 intitulat „Poezii populare ale Românilor“ și închinat doamnei Elena Cuza.

Învinuirea ce se aduce lui Alecsandri, că ar fi schimbat cu totul tonul original al acestor poezii populare, nu e bazată.

Puținele omisiuni ce le-a făcut, au fost în mare parte unele adause fără gust ale țiganitor cântăreți; sau poate ici și colo ca ritmul să fie mai armonios, a întocmit un cuvânt cu altul sinonim. Înțelesul înseși și ideea versului nu s'a schimbat...

(Finea va urmă.)

V. Nițescu.

Tunul Moșilor.

Cete stau la sfat argații.
Ce-o mai fi?... E reu!... zic alții,
N'auziți în depărtare
Ce de vuet, alergare?
Și vedeți?... Spre dealul mare
Tot văzduhul flacări pare,
Vin spre noi să știți — Turbații!
Să fim una dar, ca frații!

Moș Găvrilă cruce-și face:
— Fie cum Tatălui place!...
Eu socot că voi ca mine
Știți ce-i reu și ce e bine
Și-om primi cum se cuvine
Pe Răsmerița ce vine,
Ori vi-i frică?... Țiu piei drace!!
Ei, atunci pot fi pe pace!

— Oameni buni, Avram grăește,
Credința ne mântuește,
Toți o știm, toți credem tare,
Dar, — ve spun o vorbă mare,
S'o privească fie-care
Fără nici o supărare;
Un gând tare me muncește,
Că ceva ne mai lipsește.

N'avem arme. Știți voi tunul.
De-am avea trei, batăr unul,
Bun ar fi de-ar fi să fie!...
— Să trăiți cu bucurie,
Zice sfatul Vasilie,
Ca tunar în bătălie
Am umblat eu tot cu tunul
Și-l cunosc, bată-l Crăciunul!

— Ei și, — ce dorești a spune?
— Ce să spun — doară-i minune
Tunul? Mânce-l Vârcolacii,
De nu-l fac eu cu ostașii!
Și din ce?... Ori nu-s copaci?
N'avem cercuri de alune?
Doagele de ce nu-s bune?

De-ar tună toți Smerii 'n thire,*)
Că glumeț mai ești din fire.
Ce glumeț?... Ei, asta-mi place!
Dar glumiț-am? Fiți pe pace!
Și cel-ce ciubere face
Știu, să vie! — (Avram tace —)
Și me jur chiar pe psaltire,
Că duc lucru 'ndeplinire...

.....
Și l-au dus — și el și soții,
Arătat-au ce știu Moșii.

Maria Cioban.

*) A se ceti: tyire.

Redeșteptare.

(Urmare.)

XI.

Ruso, care era un fin cunoscător de oameni, pătrunsese prin agerimea judecății sale de a converti și a-și face în scurt timp partizani ideilor sale, nu numai tineretul, ci chiar și clasa mai înaltă începuseră-l primi cât se poate de bine, în cercul ei.

Ceea ce contribuia mult pentru a fi atât de bine primit în lumea aleasă din Iași, urmă de acolo, că era un bun măestru de scrimă. La acest fel de sport se exercitau foarte mulți în lumea de elită. Scrima la unii devine o pasiune, precum la alții jocul de cărți. Cu aceasta își petrec viața, în loc de a-și vedea de afacerile lor materiale. Astfel mulți, după ce au calicid de tot, ajung să alerge pe urmă după câte o mică funcție, căci moșiile ce le-au moștenit au trecut în mâinile jidanilor. Acum trei părți din Moldova sunt proprietari Evrei. Ruso cu asemenea procedură cum știe să se introducă în societate, ajunsese de își putea foarte bine menaja toate interesele.

El, pe lângă ce era foarte bine văzut în lumea cea mai bună, găsise și acolo un teren fecund pentru ideile socialiste.

Iar Răducan cu Bourjon și cu Aureanu se întreceau care mai de care pentru a se întinde prin toată pătura, dela clasa inteligentă până la poporul de jos, propovăduind ideile socialiste.

Lui Ruso nu-i păsa de nimic și de nimeni. El ajunsese în câțiva ani acolo unde dorise.

Un capital rotund își strânsese deja. Ii trebuia foarte puțin timp, pentru ca să ajungă o persoană marcantă.

Planul seu era ca să obțină împământenirea. Cu drepturile de cetățean român ștergea ori și ce urmă de a fi privit ca străin. Nimic nu i-ar fi mai stat în cale, dacă obținea împământenirea, pentru a aspira la mâna unei domnișoare din tagma boerească.

El văzuse destule fete din așa numita aristocrație, care purtau nasul sus și nu s'ar fi măritat cu un tiner român, dacă nu făcea parte din elită. Ele preferiau să se mărite mai de grabă cu câte un francez fără de nici un căpătâi.

Ruso avea toată dreptatea în privința aceasta.

XII.

Împins de vârtejul în care aruncase pe Costică așa nemișii preceptorii, el văzu cum se încurcase în starea sa financiară. Deși dela părinții sei primia bani cu prisosință, totuși nu-i mai ajungeau, sau mai bine zis nu le ajungea acelor vampiri cari nu numai că nimiciseră tot ce fusese bun în sufletul băiatului, dar îl sleiau și de parale. Ei speculau pe elevi ai căror părinți erau mai cu dare de mână, în mod îngrozitor. Dar dintre toți pe Costică își puseră mai mult ochii, fiindcă el trecea ca fiul celui mai cu avere dintre părinții elevilor din institutul Bourjon.

Banii pe cari îi primia tinerul băiat dela tatăl seu mergeau mai toți în punga lui Ruso. Acela cu vorbele și palavrele lui cu „moncher“ încoace, „moncher“ încolo, spunea că se cere pentru cutare comitet care lucrează în străinătate și se avântă pentru ca ideile socialiste să prindă puteri mai mari, sume în-

semnate. Aceste sume trebuie să le deie toți adeptii ideilor înaintate, cum le pusese numele socialității. Fie-care după puterile lui. Astfel că lui Costică îi era greu pentru ca să refuze ceea ce-i cerea Ruso.

Ce rezultă din acestea? că el se văzu într-o mare încurcătură. Se apropia examenul clasei a VII. Pentru ca să capete notă bună la acel examen, dacă nu ar fi dat suma pe care i-o cerea din nou Ruso, el nu trecea examenul și nu putea să se prezente nici la bacalaureat; astfel că ar fi fost redus ca să rămână pentru toamnă să dea atât examenul precum și bacalaureatul.

El trebuia, cum este o vorbă, să scoată bani și din pământ, pentru ca să dea suma cerută. Trebuia să se adune bani pentru a se tipări mai multe zeci de mii de broșuri, în care aveau să spună poporului că toți oamenii sunt egali, și că va veni vremea că se vor împărți moșiile proprietarilor la țărani.

Cu acele broșuri era însărcinat Aureanu și încă vre-o câțiva evrei și studenți să le împartă în comune chiar și pe la preoți mai tineri, cari asemenea adrează la ideile socialiste, nu numai pe la mireni; cum sunt notarii, primarii și alții. Și apoi aceștia cu toții să le cetească poporenilor.

Costică nu putea altceva să facă decât să-și vândă ceasornicul de aur. Un ceasornic foarte frumos, care îl dase tatăl lui, când ajunsese în cursul superior al liceului.

Deși sufletul tinerului băiat era distrus prin ideile ce le adoptase în timpul cât petrecuse în mijlocul atâtor ființe robite numai egoismului, totuși îi veni greu de tot când se duse cu ceasornicul la un evreu vânzător pentru a-l vinde pe un preț foarte mic.

Intorcându-se la institut, Gheorghe, văzându-l atât de măhnit, îl întrebă: „Ce ai Costică de ești așa de supărat?“

„Ce să am! a trebuit să-mi vând ceasornicul, pentru ca să capăt nota de trecere la examen.“

„Ei de tine-i bine, zise celalalt, dar eu păcatele mele ce me fac! Cum n'am suma care o cer ei, pentru afurisitele acelea de broșuri ca să le tipăresc, eu nu îndrăznesc să me prezint la examen.“

Așa se și întâmplă, Costică reuși cu nota cea mai bună la examen, iar Gheorghe deși știea mai bine să respundă, totuși fu respins.

XIII.

În luna lui octombrie a aceluia an, având Costică bacalaureatul, se înscrișese la facultatea de drept din Iași.

Părinții lui nu se învoiră cu toate rugămintele sale ca să-l lase să-și facă studiile în străinătate.

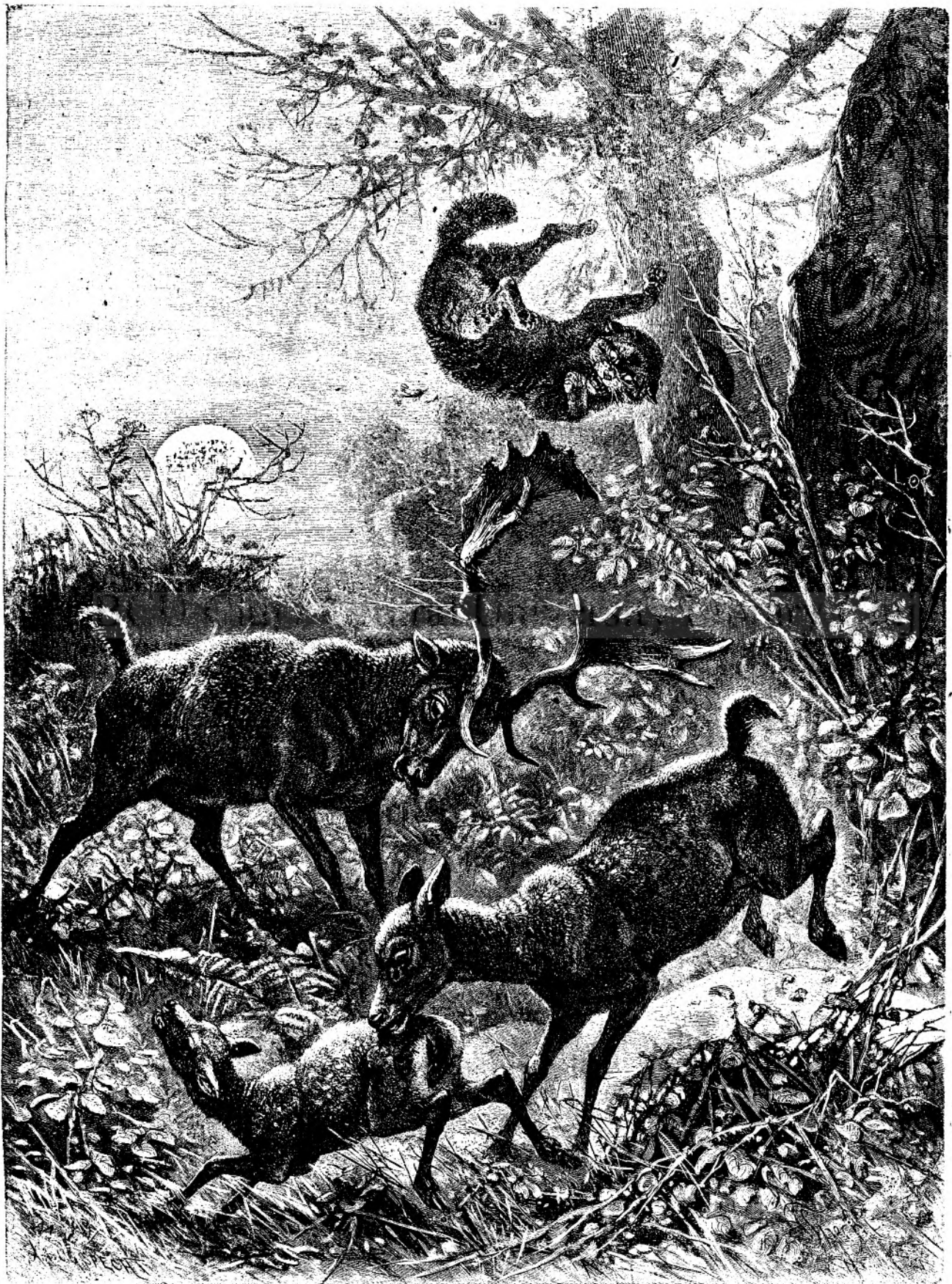
Ei voiau să-l aibă în apropierea lor. Dar mentorul fiului lor nu mai era tatăl lui, ci Ruso. Costică nu luă în seamă povețele tatălui seu; ci el ascultă mai mult pe fostul seu profesor în rele.

Acel aventurier cu atâta dibăcie lucruse, încât legase și orbise de tot pe tinerul student.

Ce zicea Ruso, pentru el era sfânt. De paralele fostului seu elev, cu toate că nu mai depindea dela el, Ruso se folosiă tot așa de bine ca și mai nainte.

Costică deviniă din zi în zi un mai aprig propagator pentru socialism.

Ruso își frecă mâinile de bucurie, când privia la discipulul seu.

Din fundul codrilor

Din propaganda care se făcuse în toate părțile, mai ales în Iași începură a încolți ideile socialiste.

În timpul de față ideile acestea au străbătut până în pătura cea mai de jos, s'au lățit ca paeinginea.

Dela un capăt al orașului Iași, din Țican până la marginea Bahluiului în Tătărași socialiștii au reușit de au introdus ideile cele mai demoralizătoare.

Remâne cine-va uimit de ce aude și vede. De câte ori se pomenește de Dzeu, încep oamenii din norod să zică: „Nu este nici un Dzeu“. Iar cei bătrâni dau din cap indignați cum văd că legea ce au moștenit-o dela moși strămoși n'o mai respectează mai nimeni.

Dar ce este și mai dureros, Evreii cari și-au bătut joc de religia creștinească, țin cu tărie la religia lor.

XIV.

Eră iară vacanță. Costică doriă să vină cât mai curând acasă.

El eră în anul al doilea la drept.

Dar din băiatul la care priviau părinții cu atâta iubire, nu eșise așa precum ar fi dorit ei.

Ruso care îl conducea în toate, influințase pe Costică până într'atâta, încât să desprețuiască și cariera de magistrat.

„Ce, zicea el lui Costică. Tu cu talentul teu, să te faci un judecător, să muncești ani mulți în șir pentru o leafă mică, care precum ești deprins abia îți servește bani de buzunar; mai bine cultivă cu putere și-ți desvoaltă spiritul cu idei mai înaintate. Ca cu timpul prin propaganda ce vei face-o ca socialist să devii un om mare. Să vorbească și străinii despre tine“.

Planul nemernicului eră ca nici odată Costică să nu mai ajungă de sine stătător, ci să trăiască totde-auna sub influența direcției ce i-o dase de când intrase ca copil în institut. Lui Costică nu-i prea convenia după ce veni acasă ca să-l întrebe tatăl lui cum stă cu studiul și cu examenele?

În seara cea dintâi după sosirea lui în casa părintească se retrsăese mai de timpuriu în camera sa, pentru ca tatăl lui să nu-i pomenească ceva ce îl rodea la inimă.

El mai toată noaptea se gândia că ce minciună să ticluiască ca să-l crează tatăl lui: „Am să spun talei, zicea el, că am dat examenele, și cu aceasta am scăpat. Par'că tata are să se ducă pe la profesori și să întrebe de mine. Ar fi umilitor pentru el ca să se arate că n'are încredere în copilul seu“.

Costică așa și făcu cum este vorba „cu o minciună românească treci în țeara ungurească“.

Toate merg bine, își zicea el. De tata am scăpat ușor. Acum me pot duce tignit la Mărăști ca să văz pe Viorica. Dar ciudat lucru, mama nu mi-a pomenit nimic despre ei, precum îi eră obiceiul. „Să văz ce-i p'acolo? Vreau să declar pentru prima dată Vioricei iubirea ce o am pentru ea. Abia aștept s'o văz“. Cu acest monolog el se privia în oglindă dacă îl prinde bine costumul de călărie, pe care îl făcuse croitorul cel mai de frunte din Iași.

(Va urmă.)

Elena Aron Densușianu.

Sonnet.

Prietinului Al. A. Naum.

*Odrasle triste, dorul orb de moarte
Presară lumea de 'ndelungă vreme.—
Și șoapte 'n aer nu-s decât blăsteme
În contra ei, ne'nduratei Soarte.*

*Nu doar ca viața o 'ncunună steme,
Ci fie-cărui dor de luptă 'mparte.
Și Soarta Țo găsești numa 'ntr'o parte,
Căci de muncești nu ai de ce te teme.*

*Viteaz despică valurile vieții
Cu inima în veci a tinereții;
Și să primești c'un zimbet tot suspinul.*

*Natura își iubește îndrăzneții.
Și dulce vor cântă și cântăreții
Iar fruntea-ți tristă va 'mbrăcă seninul.*

Gr. V. Prut.

Povestea lui Ștefan Vodă.*)

Uncheșul lui Ștefan, boer vechiu, care trăia în Arbore, l-a luat pe Ștefan la sine ca să-l poarte în școală.

Ștefan eră foarte sirguincios și pe lângă aceasta și foarte talentat, așa că el învăță într'o lună aceea ce vârul seu adeca feciorul lui Arbore — căci așa-l chemă pe uncheșul seu — într'un an. Această preferință a lui Ștefan desvoltă oare-cum ambiția uncheșului seu, căruia nu-i eră plăcut că fiul seu rămâne mai pe jos decât nepotul seu Ștefan. De aceea se hotări el a-l da pe Ștefan la o altă școală spre a evita rușinea ce o făcea feciorului seu.

Hotărîrea aceasta neașteptată de Ștefan remase la început întru cât-va secretă, în fine înse o auzi Ștefan dela servitoarea uncheșului seu, cu care se zăbăvia el de obicei. Ștefan auzind deciziunea aceasta foarte neplăcută pentru dânsul, a părăsit casa uncheșului seu dimpreună cu soră-sa, care asemenea se află cu dânsul la boerul Arbore, fără ca să aștepte trimiterea din partea boerului.

Astfel luându-și burduhul cu bani moștenit dela părintele seu plecă împreună cu soră-sa prin Paltinoasa, Humor, Câmpul lung, Dorna-Candreni, Poiana Stampii și trecând peste Tehuța la Moroșeni unde se întâlni cu un preot.

La întrebarea „unde mergi fiule“ îi respunse Ștefan că unde se va putea năimi el și soră-sa. Părintele, care având oi multe avea lipsă de ciobani, îi spuse că se poate năimi la dânsul la oi și soră-sa ca servitoare în casă. De-oarece înse întâlnirea cu părintele află loc pe drumul departe de casa sa, îi dădu el adresa, după care orientându-se Ștefan a ajuns până la poarta popii, de unde au fost introduși în casă prin o servitoare, care dimpreună se află la poartă.

*) Comunicată de Andrei Bodnariu în Straja (Bucovina).

După ce au spus cucoanei preutese cum au făcut ei tocmeala cu părintele, a mers Ștefan condus fiind de alta servitoare la stână, pe când soră-sa a ramas tot servitoare în casă.

Sese ani de zile a servit Ștefan cu credință învățând școala mai departe prin aceea că scriea cu cuțitul pe scoarța copacilor, în lipsa altor recvizite de scris. După 6 ani i-a rugat pe tovarășii sei să-i dea drumul pe 2 săptămâni spre a face o plimbare prin țeară.

Rătăcind el înse timp de o lună de zile, a cutreerat sate și târguri și s-a aflat 6 tovarăși, cărora li-a ordinar ca din timpul acela într'un an să fie la dânsul la Moroșeni, la stâna popii, că au să trăiască cu dânsul muncă ușoară.

Venind în urmă Ștefan la stână, pentru întârzierea făcută trebuia să fie tras la pedeapsă. Dar Ștefan era conțeles numai sub acea condiție să fie pedepsit, adică dacă vor face cei 6 tovarăși dela stână tot acelaș lucru ce-l va face el singur. De-l vor face, atunci Ștefan să-și ia pedeapsa, iar de nu; atunci el să rămână nepedepsit.

Astfel conțeleși toți cu propusul lui, a tăiat Ștefan un fag de 30 țoluri de gros și 3 stângini de lung și luându-l în spate l-a adus din pădure până la stână. Remănea acuma ca tovarășii sei dela stână să-l ducă înapoi. Dar înzădar li-a fost opinteala, nu l-au putut duce.

Ștefan înse luând fagul, l-a atârnat în calea ce legă stâna de casa popii cu un gânj de alt copac și l-a lăsat așa atârând în jos.

Venind înse popa de acasă la stână, a aflat fagul atârnat și a întrebat cine a făcut aceasta. I-s'a răspuns că Ștefan. Auzind popa respunsul, a exclamat „Acela Ștefan e păcatele mele“.

Ștefan înse părăsește stâna și venind acasă la popa intră în cancelaria lui și-i lasă o scrisoare, prin care îi anunță, ca într'un an să-i caute 7 cai și 7 arme (arcuri) ca sâmbrie. Aflând părintele scrisoarea, s'a interesat cine a scris-o. Auzind că Ștefan, a apucat calea spre stână spre a se întâlni cu Ștefan. Astfel întâlnindu-l i-a întărit Ștefan și cu gura ceea ce scriesese în scrisoare.

Implinindu-se înse anul au venit cei 6 tovarăși, pe cari îi găsisese când plecase dela stână la Moroșeni, la locul unde aveau să se adune. Ștefan cere acuma dela părintele cele promise, adică 7 cai și 7 arme, și pe lângă aceasta se roagă ca să le dea și spovadă, deoarece erau conștii că au păcătuit.

După spovadă au plecat prin munții ungurești, prin cari uciseră un bour. Fiind pielea bourului foarte frumoasă, căutau unde ar putea-o vinde cu un preț mai bun. Au mers cu dânsa la împăratul turcesc. „Ce vrei voinice pe acest odor de piele“ l-a întrebat împăratul. „Să-mi dai ceva înse așa ceva, ca să nu pot fi pedepsit de nimenea“ i-a fost respunsul lui Ștefan. Împăratul turcesc îl înduplecă înse să rămână la dânsul dimpreună cu ceilalți tovarăși ai sei.

Intr'aceea muri Vodă în Iași. Ștefan este ales să-i urmeze pe tronul lui Vodă (în Iași.) I-se dă oaste pe care Ștefan nu vrea să o ia decât numai pe cei 6 feciori ai sei.

Ajuns acuma Ștefan la putere, chemă el pe uncheșul seu boeriu Arbore la sine și-l pedepsește cu moartea, pentru-că la timpul seu a voit să-l trimită la

altă școală. Vestea despre uciderea lui Arbore s'a lăfit până la urechile împăratului turcesc, care a și trimis momentan oastea spre a pedepsi pe Ștefan pentru această faptă sângeroasă. Pedeapsa avea să fie punerea capului lui Ștefan în paloș. Ștefan cu cei 6 feciori ai sei au hăcuit înse oastea turcească. Venind o altă oaste, i-a repus lui Ștefan 5 dintre tovarășii sei așa că a ramas numai cu unul.

Ștefan îngrozit de această pierdere vine la Putna la Vițau la Daniil Sahastru, pe care îl află tocmai atunci slujind. După ce fini Daniil slujba, ceru Ștefan spovadă dela dânsul, de-oarece el trebuia să moară, căci nu putea răzbi oastea turcească. Sahastrul i-a spus să pună urechea pe piciorul stâng al seu. Punând Ștefan urechea, i-a spus Sahastrul că aude cocoș și pasări cântând. După aceea la ordinul Sahastrului a pus Ștefan urechea pe piciorul drept al Sahastrului și a auzit, că par'că copiii și îngerii cântau și zgomot de om se auzia.

Daniil cel ce pricepea cântarea i-a spus lui Ștefan să promită, că va face 24 de mănăstiri și atunci va învinge. După aceea îl trimise pe Ștefan în dealul „Crucișor“ de unde Ștefan avea să împuște cu arcul în un paltin din vale. Dar i-s'a spus ca nu cumva să împuște tovarășul seu înaintea lui, ci să împuște numai decât el. Voind deci tovarășul seu să dea cu arcul înaintea lui Ștefan, i-a ras Ștefan capul. Și așa slobozind el singur arcul a lovit în paltinul împletit care paltin formează azi prestalul mănăstirii Putna.

După toate aceste a mers Ștefan a doua oară la Sahastru care i-a dat cal și armă de aur. Pe urmă întorcându-se în contra Turcilor, îi întâlni la Horodnic. Aci încăierându-se Ștefan cu dânsii, îi bătă, favorizat fiind de lumina soarelui, pe când Turcii erau în pâcla, care căzuse peste ei. Tot odată Ștefan stând cu ai sei în soare, făcea și cu sabia cruce.

Văzând Turcii chausul, în care se aflau, a eșit unul dintre dânsii cu calul alb de o parte și văzând că Ștefan cu ai sei se află în soare, le-a spus celorlalți Turci: „Stați, căci nu ve bate Ștefan Vodă, nu, pe noi ne bate Dumnezeu“.

Ilie Păsăilă.

Tratamentul tuberculozei.

Una din boalele cele mai grave care bântue omenirea, este fără îndoială tuberculoza sau oftiga.

Sigur că victimele ce produce această boală n'ar fi așa de numeroase, dacă de multe ori condițiunile sociale în cari trăesc oamenii nu i-ar expune a contractă oftiga.

Evident că acei cari se nasc slăbănogi și debili aduc cu dânsii o predispozițiune specială de a se îmbolnăvi mai curând, decât alții cari se nasc robuști.

Fără îndoială că acest fapt are o importanță capitală în căpătarea ulterioară a tuberculozei.

Să presupunem că avem în fața noastră un copil născut din părinți limfatici și bolnăvicioși. Evident că acest copil nu va putea rezistă cu mult succes diferitelor influențe ale greutăților vieții. Dacă copilul va fi hrănit de mamă bolnăvicioasă, dacă mai târziu nu va fi crescut decât cu mari greutăți, natural că va fi slab, prăpădit și pipernicit.

Să presupunem încă că acest copil, ajuns astfel la vârsta adultă, din diferite împrejurări sociale, va fi nevoit a munci din greu pentru a se putea hrăni; este ușor de înțeles deci că el va fi mai expus decât un altul de a căpăta oftiga, căci microbul acestei boli nu numai că se găsește în aerul ce respirăm, dar, cum a dovedit-o de curând profesorul Strauss, se găsește chiar în gura și nasul omului.

Cel ce nu este bine hrănit și conservat, este dovedit lucru că va prezenta toate condițiunile priincioase ca microbul tuberculozei să-și găsească în organismul său un loc priincios unde se va desvoltă, va crește și la urmă va doborî pe bietul om. Cum a spus-o un mare medic, tuberculoza de multe ori nu este datorită decât lipsei de hrană și de locuință bună.

Natural, că nu numai ei cari vin pe lume înzestrați cu puține mijloace de apărare și se nutresc greu sunt expuși a se tuberculiza. De multe ori exce-sele de ori ce fel ar fi, surmenajul, boli anterioare, lipsa de igienă, etc., sunt cauzele care predisun la contractarea oftigei. Ceea ce înse este mai important de știut este faptul, că oftiga nu este așa de gravă, cum crede vulgul. Depinde mult de gradul în care se găsește bolnavul.

Așa avem predispuși cei din gradul I, cei din al II-lea și al III-lea.

Nu urmează ca toți cei ce sunt cuprinși de oftigă să și moară. De multe ori putem să-i vindecăm și medicina dispune astăzi de o mulțime de mijloace, pentru a ajunge la aceasta.

Proba cea mai evidentă despre această vindecare este că de multe ori la autopsiile unor oameni morți cine știe din ce pricină, se găsesc în plămâni lor tuberculi cretificați, adică prefăcuți în piatră.

Aceasta dovedește că tubercalii ce existau odinioară în acei plămâni au stat pe loc, s'au împietrit prin diferitele medicamente ce s'au întrebuințat și n'au mai putut distruge plămâni omului.

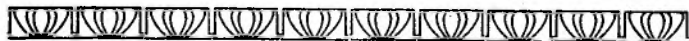
* * *

Va să zică de multe ori tubercunii, cari sunt produși de microbul oftigei, se pot opri pe loc prin diferite medicamente în mersul lor și se împiedică astfel omul atins de a muri ofticos!

Din cele ce am spus se vede deci, cât de important lucru este de a recunoaște din timp pe cei tuberculoși și să le dăm ajutorul cuvenit.

Așa oftigoșii din gradul I și al II-lea se pot vindecă. Pentru cei de gradul al III-lea lucrul este mai greu. Neapărat că este și mai greu de făcut ceva, când condițiunile sociale se opun.

Dr. Miron.

Cugetări.

Amorul propriu suferă cu mai puțină neplăcere ura de cât mila; ura este pentru cei tari, mila pentru cei mici și slabi.

*

Orgoliul este sincer; vanitatea minte; orgoliul face pe om se nu fie mulțumit de el, pe câtă vreme vanitatea îl mulțumește.

Doine din Vașcău (Bihor).

Chinuitu-s chinuit —
Me tot mir, cum n'am perit;
Nici chinurile nu-s bune,
Dacă n'ai cui a-le spune,
Mândră chinurile mele
Le-aș spune numai la stele.

Nu-mi cântă mândră de dor,
Că nu-s gata să me însoar,
Nu-mi cântă mândră de jele,
Că nu-s gata de inele.
Cântă mândră cui îți place,
Cântă cui ai mai cântat,
Cântă și mie-mi dă pace,
Că n'am voie de-ascultat.

Glasul teu nu zice bine
Nici de altul nici de mine,
Glasul teu vrea ca să 'nșele
Ca și iarba pe vișele. —

De-ai cântă mândră cântă
Dulce din gurița ta —
De-ai zice mândruță zice
Din gurița ta cea dulce:
Bădiță gură uscată,
Vino la noi câte-odată,
Și-ți înmoaie buzele
Și să vezi averile.
Că să știi bădiță bine
Că ți-a fi bine cu mine,
Să-mi vezi ochii, se mi-i vezi
La mine să nu te încrezi.

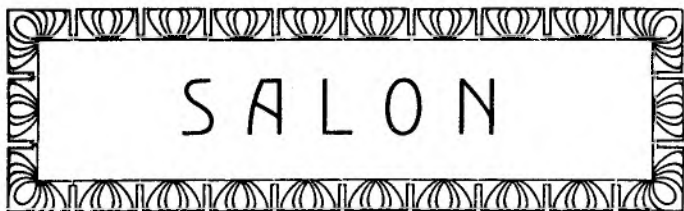
Duce-m'aș și n'aș veni
Dacă nu m'aș ști ferii;
Duce-m'aș și m'aș întoarce,
După nana care-mi place.

Spună codru, că ști bine,
Că e cu dor ca și mine,
Spue valea cu plopii,
Cum se 'nsoară feciorii.
Spue câmpul cel cu flori
Norocul dela feciori. —
Spue frunza cea de fag
Mie de cine mi-i drag —
De mândruța cea frumoasă
Cânte-i cucul mândrei mele
Cântecul ei cel de jele —
Cânte-i merla 'n creangă verde,
Că pe mine nu me vede.
Cânte și ea cu-i îi place,
Numai mie să-mi dea pace!

Culese de:

Vasile Sala.

Doze femei.

— Ce-mi văd ochii? Neli, tu plângi? Pentru Dzeu ce ți-e? Ți s'a întâmplat ceva? Spune, te rog, căci n'am pace! Cum? — Tu nu-mi răspunzi? Vorbește, pentru Dumnezeu, căci tăcerea ta me duce în desperare! — Cum nimic? De nimic nu plânge nime! De nimic nu plânge o soție iubită, adorată, alintată cum ești tu...

„Surizi?... Laudă lui Dumnezeu că zăresc pe buzele tale dulci iarăș un suris! Sufletul meu se bucură de el, precum natura se bucură de razele calde ale soarelui de primăvară. — Dar lacrimile? Lacrimile, plânsul de mai înainte ce rost are?...

„Nu, nu, nu, vreau să știu tot! Nu me impun nici unui pretest! Vreau adevărul! Să las? Doamne ferește! Vreau să știu izvorul lacrimilor! Vreau... Cum? Adecă ești obosită, enervată — numai de aceea ai plâns?... Îți cred, îți cred, — nu presupune de mine că n'am încredere în tine.

„E trist când între soție și bărbat lipsește încrederea! Dar uite, credeam că ești năcăjită ori ți s'a întâmplat vr'o neplăcere, sufletul meu, numai de aceea n'am admis nici un pretest. Liniște? Zici, că îți trebuie liniște? Bine dragă, te las numai decât singură.

„Da da, scumpa mea, și pe mine m'a eșofat și enervat chiar parada și flanțul prea mare dela serata doamnei Lena. Prea obositor, plictizitor chiar, atâtea forme, lux și ceremonie, câte fac unii oameni — și cu deosebire podoabele doamnei Lena!...

„Te doare capul?... Vrei liniște?...

„Bine, bine, dragă, iată plec, căci nu-i nimic, ca liniștea“.

Ușa se închide încet și dl S. Nicoară intră în odaia sa de lectură

— În fine singură. Dumnezeule ce tortură! Ah, of, ceva teribil, teribil, teribil! Acest magăr încrezut trăește în închipuirea, că iubirea lui me face fericită. Tot mereu îmi toacă despre deșertăciuni, despre comedii, și că fericirea adevărată nu se poate afla în alt loc, decât în o viață curată familiară. — Minciună!

„Mulțămesc de așa fericire! Trei sezoane să porți una și aceeași haină. Să nu poți conveni cu lumea mare, să nu ai tu diamante, să nu poți da mese mari, și să nu-ți petreci decât cu bărbatul teu! Ah aceasta e o prostie din legea veche... Bătrânele strămoașe care nu cunoșteau altă literatură decât biblia și Acaftistul — acele remase de lume se îndestuliau în cuibul lor îngust, pentru că nu se știau avântă, dar noi, cari am studiat și parcurs literatura mai multor neamuri (afară de cea românească), noi nu putem.

„Da, fericită e Lena. Da, da! Ah Leno, cum te-am invidiat, cum te-am urât azi seara din tot sufletul meu, și cum aș fi plâns de ciudă acolo la acea serată splendidă ce ai dat. Aceea e viață! Ce lume, ce toalete, ce masă, servitori, tot, tot; și în fine ce diamante, ce briliante! — O bogăție întreagă la ea pe mâni, gât și păr.

Ș-acel roi de cavaleri... Iar ea?... O găscă din legea veche! O falsă. Se face ca și când toate acestea n'ar încântă-o? Dar se preface. Toată e o moimă prefăcută. Ar afectă, dar nu știe... Să fiu eu în acel belșug — știu că m'aș folosi de toate.

„Aceea e viață!... Așa înțeleg eu fericirea; să strălucești, să fii admirată!

„Ah de ce nu sunt eu așa de fericită ca Lena! Simt că aș ști prețui situația mea“.

— Lena, Lena, n'auzi! Adă-mi ciaiul. Dar rogu-te mai iute, căci me înneacă tusa... Bun ciai, bun, dar rece, — da, e chiar rece. Ei bine, adineaori eră prea cald, și l-am dat să mi-l recești numai puțin, tu l-ai recit de tot cine știe unde... la cine ți-a fost gândul — acum îl beu așa cum e. — Da e bun, e chiar bun ciaiul rece contra tusei, contra a...s...mei! Da, e bun, căci vrei să pier de grabă să scapi de mine, cocoană... Dar nu-ți voi face pe voie. Să știi, că am să trăesc mult — mult... Aulea piciorul! Piciorul cel reumatic. — Incălzește-mi iute flanelul și mi-l înfășură... Așa — dar mai de grabă; îți tremură mâinile ca la moșnegi. Da, togmai ca la moșnegi, căci tineretul din ziua de azi e numai de hârtie... Noi cei din bătrâni, — eu de exemplu, nici acum nu me dau pe unul tiner... Ah, vai piciorul meu! Dar pentru Dumnezeu, nu me strânge așa tare cu flanelul acela!... Așa!... Acum e bine. Mulțămesc... Ce, par'că ești supărată? Ai lacrimi în ochi. — Măi drace, că iute ve mai tresare! — Nu? Bine — așa și trebuie să fie. Obosită zici că ești? pentru ce să mergi deja în odaia ta, căci abia e la 12 ore, până mâne la 6 ore ai vreme destulă să dormi! Poți odihni și aici în odaie! Nu-i liniște aici? Poți ceti și aici. Bine zici! Spun drept și pe mine m'au obosit oaspeții — abia am așteptat să plece, dar ce să faci? Aceste sunt datorințe, la care pentru vaza, pentru renumele casei, trebuie să ne supunem.

„Togmai bine, o lectură bună liniștește — mergi dar în bibliotecă și caută ceva bun de cetit și cetește-mi tare să aud și eu!... Mai ai vreme și de dormit. Ah, vai“...

Lena, frumoasa Lena, părăsește odaia bărbatului, și trecând prin foisorul pompos intră în bibliotecă.

Tristă, abătută, se aruncă pe un scaun și începe a plânge dureros.

Innecându-se în suspine culege diamantele de pe mâni, gât și păr și aruncându-le în cutiile lor zice: „O, voi deșertăciuni orbitoare — cum de bucuos v'aș schimbă pe o viață liniștită din o colibă săracă — dar trăind cu o ființă iubită! — Nu me plâng contra sermanului meu moș pe care îl îngrijesc. E prea naiv decât să me priceapă — dar mama, mama care m'a silit să joc această comedie! O, voi mame vanitoase, cari zdrobiți inima fiicelor voastre silindu-le să n'asculte de sentimentele lor, ci să facă speculă cu iubirea!

„Voi numiți flanțul fericire? O, mamă, mamă, cum m'ai nenorocit!

„Ziceai, că vaza casei noastre pretinde rang — avere, splendoare... Pare-că mie îmi fac plăcere aceste minciuni convectionale? Pare-că pe mine me încântă rolul de cavaleri, cu complimentele lor lingușitoare speculante și josnice?... Cum simt tot sângele că mi se urcă în față la acest gând — și me revolt, când me cuget cum se întrece unul pe altul să-mi câștige grația... Inzădar le arăt prin purtarea mea că sunt, că vreau să rămân cinstită, toate înzădar. Mereu aceeaș luptă, mereu

aceeaș ofență. Sau nu e aceea ofență pentru o femeie măritată când cutează cine-va a-i spune vorbe de dragoste? Și să fie oare și femei de acele, cari se simt măgulite, ba chiar onorate când un bărbat străin cutează a le vorbi de dragoste?... Dumnezeule ce creștere pot avea unele femei, și unde e sentimentul lor de rușine? O, voi ființe rătăcite, cum nu puteți pricepe ruina în care cădeți, ascultând fleacurile vânătorilor de inimi, a bandiților zdrobitori de familii!... Și când privesc în jurul meu, în societate, câte crime se comit sub masca emancipării reu pricepute, me cutremur.

„Unde vom ajunge, Dumnezeuule, dacă aceasta boală prinde din ce în ce mai mari rădăcini?”

„Unde rămâne morala, decoarea cea mai frumoasă a femeii? Unde e datorința cea mai sfântă — a femeii: „credința?”

„Nu, nu, nu, cu nu mai pot trăi pentru acest cerc de societate. Adese ori îmi pare că me stâng, și de a'ăș avea credință în bunul Dumnezeu, de mult aș fi perit.

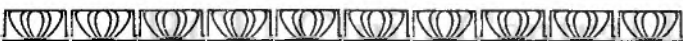
„Ah, cum aș voi să fiu într'un vâr de munte chiar, dar cu un bărbat potrivit mie, cu o ființă care să me priceapă!

„O Neli, Neli, cât de fericită ești! Oare pricepi tu atâta noroc ce ți-a dat Dumnezeu?...”

„Eu să fiu în locul teu, știu că aș și ști prețui norocul — dar așa...”

„Ah, deja sună bărbatul meu. Me chiamă să-i citesc sau caut vre-o carte cu care să-l adorm îngrabă, cel puțin să pot plânge în tihnă”.

Lyda.

„Icoane“ de Alesandru Ciura.

Tip. „Luceafărul“ Budapesta, 1906, 107 pag. Prețul 1-20 cor.

Alesandru Ciura s'a ivit mai dintâi pe coloanele revistei „Luceafărul“ în literatura română. (Eroare. Dl Al. Ciura a început să scrie în „Familia“ Red.) Pseudonymul dânsului „Simin“ ajunsese iubit de sinceri iubitori ai artei descriptive. — Schițele lui adese ori plastice, se citează cu mare interes chiar și de decepționiștii naționali. Au plăcut mai cu seamă mult publicului cetitor croquisurile studentești, scrise în limba lui neaoș ardelenesc. În aceste croquisuri Alexandru Ciura desamnă cu mare dragoste sbuciumările unui suflet însetat de știință și lipsit de ajutoare materiale.

A. Ciura publică volumul seu dintâi „Visuri trecute“ în anul trecut. Volumașul acesta a stârnit o oareșcare mișcare între criticii bucureșteni, cari nici când nu vor să înțeleagă că spirit românesc și talent există și în Ardealul nostru beutor d'atâta sânge și nu numai în „regat“. — Reviste cu trecut și vază, între cari „Sămănătorul“ adusesse elogii meritate tinerului nostru povestitor...

Volumul dintâi este urmărit acuma de-al doilea („Icoane“) volum, pe care-l editează tinerii dela „Luceafărul“.

„Icoanele“ (de ce le numește „icoane“ autorul? le-ar putea numi cu drept cuvânt „nuvele!“) dlui Ciura merită să fie recenzionate. Ele dovedesc eclatant talentul ce-l posedă autorul lor. În ele se fixează cu aspre frăsuri faze din duioasa viață a unui aspirant de cutare post... de profesor lyceal, ori altfel de profesor...

Să cetim d. e. cea dintâi lucrare din volum, povestea lui Mitru, țeranul, care cercetează paradisul modern:

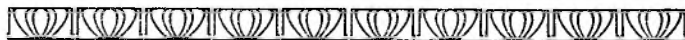
capitala țerii, fraparea acestuia asupra acelor văzute: palate și tramvayuri electrice. Mitru are lucru la „domnul ministru“ și pornise să vază ce mai e cu dreptul de pășunat... O mai încurcă pe nemțește, porni deci să vază și el „Peșta“ (S'ar putea evita acest cuvânt antic), că azi mâne e vorbă s'ajungă birău și să nu-i poată zice nimenea că nu văzuse lumea... Autorul conduce pe Mitru nostru în toate părțile orașului și-l conduce la *birt*, ca să nu fie chiar așa de stingherit. Aci la birt, după a treia halbă de bere, Mitru dorește să *facă rând (?)* de nește țigani. „Lasă mai târziu“ îl întrup prietini autorului. Mitru rămâne nedormit. El nu-și poate închipui un chief adevărat fără țigani. Țeranul povestește apoi despre Safta „proasta“, odinioară „prietena“ „domnului student“. — Conversația se face intimă și înfocată și feciorul popii (ideatic cu autorul) se miră de rumeneala lui Mitru, alătura de care ei, cercul studentesc, par figuri palide și istovite. A doua zi, Mitru se întoarce acasă. Zădarnic autorul și prietinelui încearcă să-l reție. — Sfârșitul micii schițe e acel obicinuit: febride erupțiuni de dor de sat, de boi, de fân... A la Béranger: „dați-mi duminicile liniștite și toiagul de păstor.“... Sfârșit care din punct de vedere național poate fi frumos și sfătos, dar estetic nu se poate sfârși o astfel de schiță, care pornește bine... Cu mult mai răpitor, mai înălțător ar fi, dacă autorul dl Alexandru Ciura ar sfârși buletul, modern; d. e.: Mitru vine și vede orașul, semnul culturii și al înaintării, și el duce acasă la săteni aierul minunat al mării omenești, simțul productului fizic al omenirii...

A doua schiță („Intârziat“) este variațiunea celei dintâi. E vorbă despre Ghiță care nu-și face rigurosul, căci este pierdevară și care în o clipă de disperare vrea să se sinucidă. Și întâlnindu-se cu un prieten al seu, nu se ucide, ci merg împreună la „bere admirabilă“. (Bere... admirabilă! Și tablou... gustuos... Hm. hm...) Și iarăș dor... dor după sat și fân... Și Ghiță cere un absint dela chelner...

În volum se află bucăți de toată frumuseța. D. e.: novela antifeminină: „Studente“ este unică în felul seu. Logica ei te uimește și unele paradoxe despre așa numitul „curent evoluționist“ sunt admirabile... Ori „Promoția“ în care se descrie cu adevărată artă *potusul* unui nou doctor și „opincar“. — Dar sunt în volum și lucrări rele. Romantica și senzuala „Emma“ pare un slab reflex al minunatului roman: „Ombra“. (Așa crez că autorul o fi cetit vre-odată romanul ăsta, care l-a impresionat adânc). Volumul se sfârșește prin o scurtă litanie „Septembre“ în care se sbuciumă un suflet de copil aruncat din țeara poveștii în țeara reală: în școală...

„Icoanele“ dlui Ciura sunt frumoase. Stilul dlui este plăcut și e calm. Autorul are ochi buni, vede lumea așa cum e. Nu are înse judecată de sine și cade nu a rare ori în cea mai urâtă boală a unui scriitor, în pleonasm.

Danubius.

Cugetare.

Intr'o frumoasă femeie nu avem de cât o femeie frumoasă; într'o femeie spirituală avem mai multe femei amabile într'una.

La Blaunele.

LITERATURĂ.

Academia Română a ținut vineri la 28 octombrie (10 noiembrie) ședință publică. Cu asta ocaziune dl *A. D. Xenopol* a făcut o comunicare despre „Teoria istoriei”. Dsa căută să arate caracteristica faptelor istorice, punându-le alături cu faptele obicinuite omenești, cari n'au valoarea istorică. Sprijinindu-și păreri în asta privință, a observat că pe când la celelalte noțiuni, bine, frumos, moral, e o mare flexibilitate în conținutul lor — unele lucruri sunt morale într'un loc, aiurea nu: tot așa și cu frumosul — înse adevărul are o valoare absolută, relativitate exclusă, ceva ori e adevărat, ori nu e. — Vineri la 4.17 noiembrie s'a ținut la Academie iarăș ședință publică. Dl *A. D. Xenopol* ș-a continuat comunicarea relativă la „Teoria istoriei” vorbind despre partea privitoare la valoarea necontestată a adevărului din punct de vedere al faptelor istorice. Dl dr. *V. Babeș* a vorbit despre „Starea actuală a luptei contra tuberculozei”

Coșbuc în limba maghiară. Dl *Carol Révai*, un tiner și talentat scriitor maghiar, publică de mai mulți ani prin ziarele ungurești traduceri făcute de dsa din marele nostru poet *George Coșbuc*. Traducerile reușite cu succes au atras atențiunea și admirațiunea publicului unguresc și românesc care știe limba aceea. Dl profesor dr. *George Alexics*, crezând deci a face un bun serviciu publicului de ambele limbi, a scos la lumină zilele trecute, în tipografia „Luceafărul” din Budapesta, într'un volum toate traducerile dlui *Carol Révai*. Numarul poeziilor prezintate aici e 30, la cari dl *Alexics*, în prefață a mai adăugat una: „Noi avem pământ” tradusă de *Geza Kacziányi*. Felicitările noastre atât traducătorului, cât și editorului. Prețul 1 cor. 50 fil.

Poezii de Maria Cioban. Doamna *Maria Cioban* măr. Botiș, bine cunoscută din coloanele foii noastre, a scos la lumină încă astă-primăvară în Arad un volum de „Poezii”, care înse din întâmplare numai zilele trecute a ajuns în mâinile noastre. Autoarea, fiică a Munților Apuseni, cântă cu predilecțiune impresiunile de acolo, din cari relevăm „Detunată” și „Cercuitorul”. Prețul 1 coroană.

Studii numismatice române în Budapesta. Ziarele maghiare din Budapesta scriu că dl *Nicolau Docan*, unul dintre tinerii diplomați români de valoare, a petrecut doue săptămâni în capitala Ungariei și a studiat în Muzeul Național toate piesele ce se refer la trecutul Moldovei și Munteniei. În muzeul acesta se află o bogată colecție numismatică privitoare la istoria principalelor române.

O bibliotecă românească în Arabia. Dl *T. T. Burada*, care a făcut o călătorie prin Arabia, a descoperit în mănăstirea Sf. Sava, aflătoare într'un pustiu din apropiere de Marea Moartă, o mare bibliotecă românească. Această bibliotecă — care e așezată într'un turn așa de înalt, încât trebuie să urci 332 scări ca să poți ajunge la ea — conține un foarte mare număr de cărți românești, de prin anul 1600 și alte timpuri mai vechi. Această bibliotecă încă n'a fost cercetată de nimeni și nici măcar nu s'a vorbit de ființa ei în acel loc.

Noua foaie din Caransebeș, pe care am anunțat-o cu titlul „Adevărul” a apărut sub titlul „Renașterea” ca foaie socială și economică redactată de dl *Andrei Lillin*. Va eși odată pe săptămână, duminică.

TEATRU și MUZICĂ.

Serata literară-muzicală în Oradea-mare, aranjată — precum anunțarăm în nr. trecut — de Reuniunea de cântări „Hilaria” în 23 a l. c., a avut un frumos succes intelectual, dar publicul n'a sprijinit-o cu căldura ce ar fi meritat. S'a executat următoarea programă: 1. „Cuvânt de deschidere” rostit de președintele reuniunii dr. *Florian Duma* 2. „Imnul unirei” cor bărbătesc de *T. Popovici*. 3. „Limba ca factor principal al culturii naționale” disertație de *Teodor Popa* stud. jur. 4. a) „Luceafărul” cor bărbătesc de *N. Gane*. b) „În pădure” cor bărbătesc de *Fl. Duma*. 5. „Scherzo II. op. 31”, de *F. Chopin* executat la pian de dșoara *Lucia Popu*. 6. „Numai una” poezie de *Coșbuc* declamată de dl *Ioan Petra*. 7. „Dorul înstrăinatului” cor bărb. de *Flechtenmacher*. Corurile, conduse de dl învățător *Nicolau Fîru*, au făcut impresiunea cea mai bună, în deosebi au fost aplaudat „Luceafărul” cor bărbătesc de *N. Gane*; asemenea a fost bine primit corul „În pădure” al dlui președinte *Fl. Duma*. Iar dl *Ioan Petra* s'a prezentat ca un declamator cu multă vervă. Culmea succesului înse a fost atins de dșoara *Lucia Popu*, care prin esceleanta sa tehnică și prin adâncă simțire a entuziasmat tot auditorul. Entuziasmul acesta s'a manifestat în deosebi atuncia când încântătoarea diletantă a cântat cu tot focul inimii și cu toată dragostea pentru neamul seu doine populare românești. Aplauzele nu mai încetau și dșoara *Popu* le-a mulțumit mai prezentând alte piese populare românești. Drept omagiu i s'au oferit doue splendide buchete. După concert începă dansul.

Serată muzicală în Arad. Tinerimea română din Arad, împreună cu un comitet de domnișoare, va aranjă duminică în 26 noiembrie n. o serată muzicală în sala dela „Ipartestület” cu concursul dșoarei *Mărioara Dogée* la piano și tenoristul *Ștefanescu*. După concert va fi dans cu diferite surprinze: mare bătae de confeti, poștă în bal pe cărți poștale ilustrate. Mare cotilion. Se va alege regina balului, care va primi un frumos suvenir.

Muzica dela noi la București. Duminică trecută societatea corală „Carmen” de sub conducerea dlui *Kiriac* a dat la București intui concert de toamnă. În programul concertului vedem și compoziții de dnii *I. Vidu*, *I. Mureșanu*, *Timoteiu Popovici*.

Concert în Nădlac. Tenoristul *Ștefanescu* a dat în duminică trecută, cu concursul doamnelor *Ludmila Marcovici* și *Sidonia Tăucean* și al dlui *Romul Tăucean* concert în Nădlac.

Concert și teatru în Hunedoara. Cu copii școlai române gr. or. din Hunedoara s'a dat la 15 noiembrie n. concert. Corul a cântat mai multe piese; apoi s'au jucat: „Cine ce face, lui își face” comedie într'un act de *V. Bologa*, „Curcanii” scenă militară cu cântări de *V. Alecsandri*:

Concert în Săliște. Reuniunea română de cântări din Săliște a dat la 21 noiembrie n. concert în sala cea mare a școlaielor, cântând compoziții de *M. Popovici*, *I. Vidu*, *I. Dima* și *D. Mureșanu*.

Muzică și teatru în Brașovul-vechiu. Reun. femeilor române gr. or. din Brașovul-vechiu a aranjat la 6.19 noiembrie n., cu concursul tinerimei române din Brașovul-vechiu, serată muzicală-teatrală în sala oteului „Central” nr. 1. Muzica a cântat de doue ori, s'a de-

clamat „Soldan Viteazul“ de V. Alecsandri; apoi s'au jucat piesele; „Aşa a fost să fie“ comedie populară într'un act de Alex. Ţinţariu şi „Piatra din casă“ comedie într'un act de V. Alecsandri.

BISERICĂ ŞI ŞCOALĂ.

DI Enea Hodoş trecut la penzie. Dl. Enea Hodoş, profesor la institutul pedagogic din Căransebeş, la cererea sa, a fost trecut în penzie şi s'a mutat la Sibiu.

Reuniunea femeilor pentru înfrumşetarea bisericilor în Zerneşti, obţinând întărirea statutelor de către conzistorul archidiecezan din Sibiu, s'a constituit alegându-se de nou comitetul care a funcţionat pân' acum, în frunte cu doamna Elena dr. Meşianu.

Promoşuni. Dl. *I. Cristianu* a fost promovat la universitatea din Budapesta doctor în medicină. — Dl. *Emil Monţia* a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în drept. — Dl. *Traian Mihaiu* din Orăştie a fost promovat în Strassburg la gradul de doctor în ştiinţele economice, financiare şi politice.

Recipiarea confesiunii baptiste. Ministrul de culte al Ungariei dr. Lukács a trimis o circulară tuturor municipiilor, prin care le înştiinţează că a recunoscut ca legală confesiunea baptistă, având protecţia şi supraveghierea Statului.

CE E NOU?

Hymen. Dl. *Iuliu de Puşcariu*, consulul Austro-Ungariei în Alexandria, fiul dlui Ioan cav. de Puşcariu, fost judecător la Curia regească a Ungariei, s'a cununat la 18 l. c. cu dşoara *Elsa Tschudi* în Alexandria, în biserica protestantă germană-franceză. — Dl. *Traian Păşcut*, inginer la căile ferate ale statului, staţionat în Dobrişti, s'a logodit cu dşoara *Lucreţia Mureşan*, fiica dlui dr. George Mureşan medic orăşenesc în Beiş. — Dl. *Alexandru F. Rezei* şi dşoara *Elena Vlad* s'au cununat la 19 novembre în catedrala gr. cat. română din Lugoj. — Dl. *Victor Muncuş* şi dşoara *Maria Henteş* s'au cununat în duminica trecută în biserica gr. or. din Ocna-superoară. — Dl. *George Bărbaş* notar comunal şi dşoara *Elena Vlad* se vor cunună la 13 26 novembre în biserica gr. or. din Poiana Sibiului. — Dl. *Petru Bogdan*, ales preot în Şumugiu, se va cunună cu dşoara *Cristina Iacob*, fiica preotului din Peştes, la 26 novembre n. — Dl. *Victor Muncuş* şi dşoara *Mărioara Hinteşcu* se vor cunună la 19 novembre n. în biserica gr. or. din Ocna-superoară.

Adunări populare române în Bihor. Zilele aceste se țin în Bihor mai multe adunări populare române: la 23 novembre s'a ținut în Husaseu, la 24 în Cociuba, la 25 va fi în Vaşcău, la 26 în Beiş, la 27 în Ceica, la 3 decembrie în Beliu. — Duminica trecută s'a ținut adunare populară în Bratca, unde au vorbit deputatul I. Russu-Şirianu, avocatul dr. Aurel Lazar şi juristul Grozda. Popor mult din toate satele învecinate.

Conferenţă în Budapesta despre Reşinari. Dl. *Victor Păcala*, profesor la şcoala civilă română din Sibiu, a ținut la 9 novembre n. o conferinţă publică în Budapesta, în Societatea Geografică de acolo, despre comuna Reşinari. Preşedintele societăţii, dl profesor de geografie Loczy, a mulţămît conferenţiarului şi l-a felicitat în numele societăţii.

Expoziţia de poame din Mercuria, ținută la finea lunii trecute, a avut un succes frumos. Au fost peste o sută de exponenţi. Meritul succesului este al damelor din Mercuria, în frunte cu doamnele Agnes dr. Măcelar şi Agapia Vulc. Premii s'au distribuit în valoare de 200 cor. şi s'au dat 70 diplome de recunoştinţă. Tot cu ocaziunea aceasta s'a ținut acolo conferinţa învăţătorească şi cea preotească, sfinţirea şcolii, sinodul protoprezbiteral, concertul corpului învăţătorec, o reprezentaţie teatrală şi în fine dans. Preşedintele comitetului aranjator a fost protoprezbiterul Avram Păcurariu.

Petrecere de dans. La *Timişoara-Fabric* Reuniunea femeilor gr. or. române a aranjat la 10 23 novembre petrecere de dans în sala bereriei „Turikshof“ în favorul elevilor săraci dela şcolile profesionale de acolo. Preşedinta comitetului aranjator a fost dna Maria dr. Putici, secretară dna Persida Regep.

Reuniunea femeilor din Abrud, Abrudsat şi împrejurime, a ținut adunarea sa generală la 12 novembre n. sub presiul dnei Ana Filip, secretar dl Ioan Simu.

Reuniunea femeilor române din Braşov s'a întrunit în adunarea generală la 5 18 novembre sub presiul dnei Elena Săbădeanu, secretar dl Ioan Lengeru.

Concurs la Asociaţiune. Devenind vacant postul de secretar al II-lea al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, comitetul publică concurs pentru ocuparea aceluşi post. Plata anuală e 1800 coroane, fără alte remuneraţiuni. Postul va fi de ocupat la 1 ianuarie. Cererile au să fie înaintate până în 1 dec.

Nou advocat român. Dl. dr. *Petru Maier* din Lugoj a făcut la Budapesta cenzură de advocat şi ş-a deschis cancelaria în Lugoj.

Expoziţia naţională din Bucureşti care se va deschide în vara viitoare pe câmpul Filaretului şi care se aranjează sub conducerea dlui comisar general dr. I. C. Istrati, are să fie imposantă. Lucrările de pregătire se fac cu mare activitate. Peste 1500 de lucrători sunt ocupaţi zilnic pregătind marele parc şi construind marele pavilion. Se va restaura şi vechia biserică dela Filaret, dând guvernul un ajutor de 200,000 lei. Va fi admirabil şi palatul artelor, care va costa 501,146 lei. Va fi imposant şi Circul roman, care va costa 300,000 lei. Pavilionul regesc are 10 încăperi şi loji, 3 saloane, 3 vestibule.

Câţi evrei sunt în Iaşi. Numerătoarea cea din urmă a constatat, că la Iaşi sunt 40,000 de evrei 30,000 de Români şi 10,000 de alte neamuri.

Au murit: *Porfirie Petrovici*, preot gr. or. în Furdia, la 7 novembre, în etate de 53 ani; — *Ignatiu cav. de Iacob*, colonel c. şi r. în retragere, la Sibiu în 16 novembre n., în etate de 60 ani.

Călimdarul săptămânei.

Dumin. a 23-a după Rusalii, ev. 8 dela Luca, gl. 6. v. 1.
„În vremea aceea venit-a un legiuitor la Isus...”

Ziua sept.	Călimdarul vechiu	Călimd. nou
Duminică	13 † Ioua Gură de aur	26 Conrad
Luni	14 † Ap. Filip	27 Virgil
Marţi	15 M. Gureu	28 Sosten
Mercuri	16 † Ap. Ev. Mateiu	29 Saturnin
Joi	17 P. Gregorie	30 Andreiu Ap.
Vineri	18 M. Platon	1 Cec. Eligiu
Sâmbătă	19 Pr. Avdie	2 Bibiana

Proprietar, redactor respunzător şi editor: **Iosif Vulcan.** (Strada Áldás nr. 14/296 b.)